

„Življenje in svet“

Ljubljana: Knašjeva ulica 5. Telefonske št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126 vsak ponedeljek jutraj. — Načrta se posebej in velja po postopnem prejetju Din 4., po razpisnih danih dostavljena Din 5. mesecno.

Maribor: Gosposka ulica 11. Telefonske št. 2440.

Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.

Ponedeljska jutraj izhajajo.

Novi Sad, 19. aprila. Včeraj se je vršilo 11. kolo nacionalnega šahovskega turnirja. Senzacija dne je bila efektna zmaga mladega Novosadčana Popovića ki je porazil Kostića. Ostale partije so se končale takole: Bröder je porazil Tomovića, König-Frydman, a partiji Vuković-Nedeljković in Schreiber-Pirc sta bili remis. Nedokazani sta ostali partiji Pelikan-Kulžinski in dr. Trifunović-Opočenski. Danes je bil prost dan. Jutri se odigra predzadnje kolo, za katero vlada veliko zanimanje, zlasti zato, ker se srečata oba glavna favorita Pirc in Trifunović. Pirc je sicer za točko na boljšem, a dr. Trifunović ima višecho partijo in v primeru zmage je njeno stanje enako. Na drugi strani je pa tretja uroštevati, da ima dr. Trifunović nekoliko lažje stališče, ker ima v zadnjem kolu za nasprotnika šibkega Nedeljškoga, Pirc na Pelikana.

Stanje po 11. kolu je naslednje: Pirc 9, dr. Trifunović 8 (1), Schreiber, König-Frydman 7, Pelikan 6 in pol (1), Opočenski 4 in pol (1), Kostić 3 in pol, Vuković 3 in pol, Tomović 3, Nedeljšković 3, Kulžinski 1 in pol (1).

Razprtije hišnih posestnikov

Tudi Društvo posestnikov novih hiš je imelo buren občni zbor

Ljubljana, 19. aprila.

V beli dvorani Uniona so se davi zbrali posestniki novih hiš k prvemu občnemu zboru svojega društva, ki je pričelo poslovanje lani v avgustu. Udeležba je bila številna, a debate, ki so se razgibale po poročilih funkcionarjev, so bile za tako mlado društvo skorajda malo previharne.

Ves pook zborovanja je pokazal, da so se spet, zaradi katerih so se posestniki novih hiš pod vodstvom čelvjarskega mojstra Kosa iz Idriske ulice odcepili od Prvega društva hišnih posestnikov, v novi organizaciji v nepričakovano vernem posnetku in presenetljivo naglo ponovili. Danes je prišlo do ostrega obračunavanja, kakšnega niti izza najhujše opozicije proti predsedniku Prvega društva Frelihu ne pomnimo. G. Kos je svoj čas započel secesijo posestnikov novih hiš, ker je g. Frelih kot član mestnega sveta glasoval za zaupniko županu, s čimer da je izdal interese hišnih posestnikov, ki so že vsa leta sem v vroči borbi z mestno komunalno, zlasti davčno politiko. Danes pa, komaj dobrega pol leta po definitivnem razhodu obeh struj, je opozicija v Društvu posestnikov novih hiš — spet pod vodstvom g. Kosa, ki je bil doslej društveni blaginjak — nepričakovano izrazila nezaupanje do sedanjemu predsedniku, šolskemu nadzorniku Fortunatu Lužarju ter izvolila novo upravo. G. Lužar je bil namreč medtem kakor nekoč g. Frelih, postal kot zastopnik hišnih posestnikov član novega mestnega sveta, pa je zadnjič glasoval za proračun, s katerim se vodarina povzra od 1 do 8%, kar pomeni za hišno posest obremenitev. Opozicija predsedniku takšnega zadržanja v mestnem svetu ni mogla opustiti.

Predsednik Lužar je zborovanje otvoril s kratkim historiatom — postanka društva, ki šteje danes v Ljubljani in okolici že 304 člane, po raznih krajih na deželi pa okrog 200. Poudarjal je, da je nujno moralo priti do nove organizacije, ker se Prvo društvo ni dovolj brigalo za znižanje obrestne mere, ki je na tej mora vse nove hišne posesti pri nas. Znanjo je, da je samo v Ljubljani na novih hišah skoraj za pol milijarde dolga. Tainik Lukež je pozdravil zastopnike podružnic iz Kranja, Trbovelj in s Pragerskega, nato pa je podal obsežno poročilo o položaju novih hišnih posestnikov v tesni zvezi s celotno gospodarsko krizo. Izrazil je obžalovanje, da doslej še ni prišlo do skupnega nastopa starega in novega društva, a g. Frelih novih hišnih posestnikov oficijelno nikoli ni povabil na posvetila. Da je bilo novo društvo v resnici potrebno, izpričuje že samo število, ki jih je bilo v dobri polovici leta nič manj kakor 20. Na koncu je tainik utemeljeval predsedniško zastopanje hišnih posestnikov v mestnem svetu, ki mu kljub vsemu plemenitemu prizadevanju ni moglo uspeti, da se vodarina ne bi povišala. A razmere so take, da je predsednik takorekoč moral glasovati za proračun.

Preden so sledila poročila drugih funkcionarjev, je predsednik ponovno prevzel besedo v obrambo svojega dela v mestnem svetu, in je navedel, da je mestna občina v tolikšnih gmočnih stiskah — saj so županu samemu zarubili avtomobil — da je bilo nujno treba zvišati proračun. Proti proračunu kratkoma ni hotel glasovati, a podrobno so takšne, da jih pred tako širokim forumom mne more razkladati, pač pa je privaril dati vsa poasnila kakšni ožji komisiji, ki bi jo v ta namen izvolil občni zbor.

Zivahno razornost je vzbudila poročila blaginjaka Kosa, ki je navedel, da je imel odbor zaradi neravnega plačevanja članskih prispevkov nekakšno dvojno denarno go-spodarstvo. Blaginjaka knižna izkazuje 4780 Din dohodkov in 4770 Din izdatkov, torej skromnih 110 Din prebitka. V resnici pa so skupni dohodki, ki na jih blaginjak ni imel prilike v celoti izkazati, znašali 5418 Din, izdatki pa 6211 Din, tako da izkazuje društvo v resnici 593 Din pri-manka.

V debati, ki se je nazvala, in namreč s. Čadež, poročal, kako je model predsednik kot predsednik hišnih posestnikov določati za povišanje vodarine. Med namiznimi

vzmenirjenjem so še nekateri drugi govorniki v enakem smislu kritizirali predsedniško zadržanje, hkratu pa so grajali tudi način blaginjskega poslovanja. Gospodar Kosir je zborovalce opozarjal na pošteno prizadevanje predsednika, ki je sprico siromašnih financ v nekatere nujne organizacijske namene sam založil nad 4000 Din. Zastopnika škofjeloških in pa kranjskih posestnikov novih hiš sta se sredi živahnega vrveža zavzemala za znižanje članarine in pristopnine, naposled pa je bil na predlog revizorja Lobeta soglasno sprejet absolutorij staremu odboru. Predsednik je odredil pet minut odmora, nato pa so sledile volitve nove uprave, ki so prinesle nekaj ne manj presenečenj.

V imenu skupine, ki je bila z delom dosedanjega vodstva nezadovoljna, je g. Pokovec predlagal listo povsem novih ljudi. V smislu njegovih izjavjani mora biti odbor sestavljen po posameznih mestnih okrožjih, tako da bodo lahko funkcionarji hkratu zaupniki hišnih posestnikov v svoji okolici. Prav tako pa je važno, da pridejo v odbor ljudje, ki jim službena

razmerja pri zastopanju stanovskih interesov ne vežejo rok. Prof. Sever je nasprotno predlagal, naj se izvoli v celoti dosednji odbor. Blaginjak Kos, ki sta ga predlagali obe skupini, je pred pričetkom volitev na veliko presenečenje svojih dosedanjih sodelavcev izjavil, da kandidature na listo starega odbora ne sprejme. Za čas volitev, ki so bile tajne, je prevzel predsedstvo dr. Kodre, a ker se je zborovanje precej zavleklo in se je veliko število udeležencev že razšlo, je bilo oddanih samo 61 glasov: 33 za Pokovec, 28 pa za listo starega odbora. V ožjem novem odboru so gg. Maks Terčelj s Kodeljevega, Adolf Zupan z Mirja, Matija Weber iz Zelene jame, Vladimir Vidmar iz Cimpermanove in Janko Kos iz Idriske ulice. Računski pregledniki so Franc Zirovnik, Hinko Lobe in Ivan Lupše, predsednik razsodišča pa stavehnik Ivan Bricej.

Na željo zborovalcev je g. Kos nato prevzel vodstvo zbora, ki je pred razhodom določil še, da se članarina zniža za polovico in bo po velikosti hiše znašala poslej 10, 20, 30, 50 in 100 Din na leto.

Kronika bele nedelje

Ljubljančanke so paradirale — Zborovanja in nesreče

Ljubljana, 19. aprila.

To pot se je dunajska vremenska napoved skoraj za las obnesla. Glasila se je, da se bo že v soboto izboljšalo in v nedeljo zvedrilo. Res smo imeli danes lepo in razmeroma prav toplo sončno nedeljo na veliko veselje ljubljanskih dam in damc, ki jih je bila velika noč tako grdo uknela in ki so se zato na belo nedeljo lahko tembolj postavile na promenadi Aleksandrova cesta in cvetoči Tivoli sta bila danes izredno obljubna, a popoldne je bilo živahno v vsej ljubljanski okolici.

Ganljivo slovo

Jožeta Grilca

V tej lepi pomladni nedelji je nastopil svojo zadnjo pot Jože Grilc, trgovski s-trudnik trvdke Mayer. Se ko je ležal spokojen na mrtvaškem odru v zvešču Sv. Jožeta na Vidovdanskem cesti, so prihajali številni njegovi znanci in prijatelji po zadnje slovo, prinašali so cvetje in vence, da je bila krsta kmalu z njimi zasuta. A danes popoldne so prišli pevski tovariši od Ljubljanskega Zvona, da se s pesmijo poslovo od njega. Ljubljanski Zvon je namreč zvečer priredil koncert narodne pesni v Novem mestu in ker ga ni bilo mogoče odpovedati, so se morali pevci ob 13. odpeljati. Prišli so pred mrtvašnico z družbenim praporom in nato pod vodstvom Dorela Matula zapeli Devovo »Gozdni je že zelen«, nato pa so položili na krsto krasen venec z napisom »Pevcu in odborniku — Ljubljanski Zvon«. Solzinih oči so odhajali, saj jim je bil Jože kakor brat. Se kako se je veselil, da pojde z njimi na koncert v Novo mesto!

Okrog 16. se je začela na Vidovdanskem cesti zbirati velika množica pogrebcev. Prijelji so se očete franciskani, ki so blagoslovili krsto, nato so pa združeni pevci pod vodstvom Zorka Prelova zapeli »Pomlad vse se veseli.« Takoj nato se je začel pomikati veličasten žalni sprevod, v katerem so za kržem in zastavo nosili več krasnih vencev, za nosilci vencev pa so stopali pevci in njim je sledil pogrebni voz. Za krsto so stopali užaloščeni svojci, njim na je sledila dolga vrsta pogrebcev, med katerimi so bili vsi Maerjevji namestečenci, a spremili so pokojnika na njegovi zadnji poti zlasti tudi mnogi stanovski tovariši in sporniki. V cerkvi sv. Sv. Križu so pevci »peli« Učeliš na Gosnoda, na pokopališču pa »Poljani tožijo, Jožeta Grilca so nato izročili v naročje matere zemlje.

Odhodnica moščenjskega sokolskega staroste Tonje

Uradnik poštne hranilnice g. Ivan Tonja, starosta moščenjskega Sokola in odbornik ZKD, je bil službeno premiščen iz Ljubljane v Sarajevo, kjer nastopi te dni službo. Znanemu sokolskemu in kulturnemu delavcu je priredila ZKD lepo uspel poslovni večer v restavraciji Zvezdi, ki so ga posetili oddelčni zastopniki nacionalnih in kulturnih organizacij iz Ljubljane in Most ter Tonjevi številni stanovski tovariši.

Vsto nagovorov je otvoril predsednik ZKD g. direktor prof. Jeran, ki se je poslovil od odbornika ter se mu zahvalil za zelo uspešno dolgoletno sodelovanje. V imenu ljubljanske sokolske župe se je poslovil župni starosta br. dr. J. Pipenbacher ter se mu zahvalil za bratsko sodelovanje in ga nanosil, da tudi v novem službenem kraju vrši svojo nacionalno dolžnost tako

vzledno, kakor je delal to v domačem kraju. Za politično organizacijo JNS se je poslovil tainik g. Cimperman, želel mu na njegovem novem mestu obilo uspeha, in je požel skorajšnje svidenje. Tainik ZKD g. dr. Boris Puc je zlasti podčrtal pionirsko delo g. I. Tonje na polju narodne prosvete, ki ga je vršil v »predstraži« Ljubljane, v veliki moščenjski občini, kjer se je po njegovi zaslugi dvignil kulturni nivo tamošnjega prebivalstva na presenetljivo višino. Obsojajoč politične strasti nasprotnikov, sodelavca Tonjo iz velikega prosvetnega udejstvovanja, se mu je iskreno zahvalil za vse, kar je storil v dobro naroda. V istem smislu se je poslovil od prijatelja Tonje narodni poslanec g. Rajko Turk; ogorčeno je obšel gonilo

Nadalje se je poslovil od br. Tonje zastopnik moščenjskega Sokola, ki izgublja z njegovim odhodom najdelavnejšega brata, ki je vodil društvo do najljepših uspehov. Zadnji se je poslovil stanovski tovariš g. Borštnik, ki mu je želel vsu srečo v novem življenju ter izrazil trdno vero na njegov skorajši povratek.

Poseben sijaj večeru in priznanje odhajajočemu pa je dal prihod ministra in senatorja g. dr. Kramarja, ki se je prišel posloviti od prognanega kulturnega delavca ter mu izročil zahvalo za delo, ki ga je izvrševal. Presenečen nad tolikimi izrazi priznanja in simpatije se je g. Tonja zahvalil govornikom. Brez žrtve ni zmage, zato bo na novem službenem mestu nadaljeval delo za narodno prosveto.

Dva večera sokolskega bratstva

V vsto svojih uspešnih prirediteljev more priležiti Ljubljanski Sokol svoj tradicionalni družabni večer, ki ga prireja vsako leto, ko se sestaneu k prijateljskemu razgovoru starejša in mlajša sokolska generacija. Tak nadvse lep in prisen sokolski večer je imel Ljubljanski Sokol v soboto zvečer v mali dvorani Narodnega doma, ki pa je bila premajhna za tolikšno udeležbo zavednega sokolskega članstva, tako da se je moralo občinstvo kmalu preseliti v obširno sokolsko telovadnico. Družabni večer je otvoril starosta br. Bogumil Kaizelj, ki je v svojem lepem govoru najprej iskreno in bratsko pozdravil zastopnika Sokolske župe podstarosta br. Milka Krapeža in tainika Flegarja, starosta Sokola Ljubljane III br. Lojzeta Urbančiča, zastopnika Sokola Ljubljana-Vi br. Viktorja Jelocnika in narodnega poslanca br. Rika Fuxa, ki je bil deležen toplih ovacij. Posebno bratsko pa je pozdravil br. starosta bivšega načelnika Ljubljanskega Sokola v letih 1888 do 1890 br. Matijo Benčana, ki je prišel na bratski sestanek iz belega Celja in so mu zbrani Sokoli priridili dolgoletne ovacije, ki se kar niso hotele poleči. Za prisrčne ovacije se je br. Benčan gij-njen zahvaljeval. V daljšem govoru se je brat starosta nato še poslovil od bratov, ki odhajajo v vojaško službo in jih bodril, da ostanejo tudi v novem poklicu vselej zavedni in oddoljni Sokoli ter da bodo vršili svojo službo v časi in ponos mladele kralja, domovine in Sokolstva; po odsluženem vojaškem roku na se spet vrnejo v vrste Ljubljanskega Sokola.

Govor brata staroste je bil sprejet z velikim odobravanjem nakar je sokolski pevski zbor junaka zapel bojno pesem »Hej zlasti zoper tako zvane «sijajne juriste», to je tiste, ki poznajo le formalnosti in — čisto brezplodne — pravne teorije. Sem spadaljo slavni profesor rimskega prava Rudolf Ihering (»In juristischen Begriffshimmel in drugo), sodnik in poznejši odvetnik Ludvik Thoma, pri nas pa zlasti Fran Milčinski.

Vzroke, zakaj se bavajo odvetniki in notarji z raznimi vedami, navaja pisec pravilno. Priponniti bi lahko, da imajo notarji posle z javnimi listinami, ki so glavni viri za zgodovino. Tako se jim pogosto zbudi zanimanje za to vedo in zato je med njimi mnogo zaslužnih zgodovinarjev. Pravilen je tudi izrek Iheringa, da je jurist, ki je samo jurist, slab jurist, kar upoštevajo mnogi pravnik in se bavijo zato poleg svojega poklica tudi z drugimi panogami znanosti, ki odgovarjajo njihovim nagnjenjem.

Istoleto so pravilne navedbe pisca, zakaj se udeležujejo odvetniki in notarji v političnem življenju.

Nato opisuje oziroma omenja pisec 62 odvetnikov in 11 notarjev skupno torej 73 naših kulturnih in javnih delavcev, ki so živeli in delovali od začetka 19. stoletja (od dr. Chrobatha in prejšnjega, do današnjih dni (Obširneje se bavi le z umrlimi). Med njimi je 11 književnikov, 6 znanstvenikov, 53 politikov in 3 drugi prosvetni delavci. Seveda ta razdelitev ni stroga, ker so bili mnogi politiki tudi pisatelji. Zato, da ne upoštevava avtor odvetnikov in notarjev, ki so se udeleževali kulturnih delavci ali politiki v naši domo-

Elitni kino Matica — Tel. 21-24

Danes ob 4. uri SMEH, ŠALA IN GROHOT KOT SE NIKDAR

VLASTA BURIAN — THEO LINGEN

v sijajni komediji

LAŽNI VITEZ

trubače, med navdušenim odobravanjem. Sipiob je pevski zbor pod vodstvom br. Juvanca močno dvignil veselo razpoloženje na družabnem večeru. Imenitno pa se je občinstvo zabavalo tudi pri nastopu lutkovnega odra s prav posrečenimi komičnimi nastopi. V imenu župne uprave je nato govoril še podstarosta br. Milko Krapež, ki je zlasti stavil mlajši sokolski generaciji za vzgled br. Matijo Benčana, ki vztraja v sokolskih vrstah že polnih petdeset let in je še vedno kljub svojim 70 letom aktiven član Sokola v Celju. Iskreno je nazdravil br. Benčanu med pomnimi burnimi ovacijami. Po oficijelnem sporedu se je razvila prav priridna zabava s plesom, pri katerem je neumorno sviral sokolski jazz Sokola I. Zelimo, da bi zgledu Ljubljanskega Sokola sledila tudi ostala ljubljanska sokolska društva.

Viški Sokol je takisto priredil svojim bratom, ki odidejo te dni v vojaško službovanje, prijeten poslovni večer, ki se ga je udeležilo telovadno članstvo in prijatelji društva v prav lepem ševilu. Večer je potekel v res bratskem razpoloženju med petjem in sviranjem sokolskega orkestra. V imenu društvene uprave se je poslovil od bratov — vojakov podstarosta br. Rudi Marinčič, ki jih je opomnil na dolžnost v naši hrabri vojski, kjer naj se izkazuje kot dobri in disciplinirani Sokoli, da bodo v ponos vojski in Sokolstvu. Sestre članice so nato okrasile brate — vojske s šopki, nakar je ostala sokolska družina v prijetnem razgovoru do polnoči. Zelimo Sokolom — vojakom, da služijo zvesto svojemu mlademu kraju in se zdravi povrnejo v sokolske vrste.

PROŠEK

desetletni, nenadkriljivi kakovosti, dobite pri stari vinarski trvdki

PERO KOLIĆ - Dubrovnik

ustanovljeni l. 1877, a takisto tudi vse ostale vrste namazin in desertnih vin. SKLADIŠČA: Beograd, — Zagreb — Praga. Cene solidne. Vzorci na zahtevo brezplačno.

Društvo

„Delo in eksistenca“

V dvorani društva Lloyd je bil dopolnjen občni zbor »Dela in eksistenca«. Udeležba je bila prav dobra; zborovanje je vodil predsednik g. Peklar Namen društva je, da pomaga dozorim ljudem vseh stanov do eksistence in skrbi za zaposlitev svojih brezposelnih članov ter jih uvaža v socialne in gospodarske probleme današnjega doba. V to svrhu prireja društvo predavanja in sestanke, še posebno pa se realizacija programa kaže v ustanovitvi in vzdrževanju javne kuhinje na Tyrševi cesti, ki izkazuje iz dneva v dan večji promet in kjer marsikateri brezposeln član dobiva brezplačno zdravo hrano. — Kakor pa je bila izražena želja na občnem zboru, bo društvo začelo tudi z resnim prosvetnim delom, z ustanovitvijo raznih sekcij (dramatična obstoji), v katerih bo članstvo organizirano in zaposleno po svojih nagnjenjih in sposobnostih.

Občni zbor je pokazal resno pripravljenost za dosego stavljenih nalog in tega je bilo mogoča preprečiti ali zaustaviti različna majhna osebna razračunavanja. To nalogo je občni zbor naložil novoizvoljenemu odboru. Iz poročil odbornikov (bodisi matičnega društva ali poverjenihvsteviška-Bežigrad in Viš) je razvidno, da so nameni društva ustvarljivi in da je društvo potrebno in koristno. Zborovanje samo pa je pokazalo, da za delo ne manjka dobrih in sposobnih članov, zato gleda društvo z zaupanjem v bodočnost.

Od dveh predloženih kandidatih list je pri volitvah zmazala z veliko večino lista lov. Rohob. Ob 13.50 je predsednik zaključil zborovanje z apalom na članstvo, naj se zaveda svojih dolžnosti ter v delom redne prizadevanje društva.

Prosvetni večer Zarje

Na predvečer kongresa socialističnih strokovnih organizacij, ki so danes ves dan zasedale v dvorani Delavske zbornice, se je delegatom v pozdrav vršil v isti dvorani prosvetni večer društva »Zarja«. Program je bil pestro sestavljen. Sodelovala je društvena godba in mešani pevski zbor, ki je zapel venček narodnih pesmi, dramski odsek pa je predvajal simbolično sliko »Mi kovači« po tekstu Ivana Vuka. Polde Demšar, znani interpretator hlapca Jerneja, je s krepko recitacijo »Čankarju« navdušil poslušalce, operni pevec Lukman pa je čuv-

stveno zapel dve melodiji. Starosta delavskega gibanja Ivan Milnar je v svojem pozdravnem govoru delegatom in delegatkinjam očrtal delo Strojovne komisije in njene uspehe za socialno zaščito delavstva in nameščencev. Organizacija lepo napreduje in število članstva je letos kljub najhujši gospodarski krizi naraslo za okrog 2000. Pozval je delavstvo k slogi, solidarnosti in ljubezni do organizacije, da bo mogla tudi v bodoče delovati v čim večjo korist delavskih interesov. Občinstvo, ki se je udeležilo večera v prav lepem številu, so dobro uspele točke programa navdušile tako, da je bilo treba nekajkrat ponavljati.

Kronika nesreč

V soboto so v ljubljansko bolnišnico pre-peljali branjeva Jožeta Zupana iz Krži nad Tržičem. Na cesti so se mu splašili konji, padel je pod voz in obležil s hudimi notranjimi poškodbami. Njegovo stanje je precej resno. — Vinko Mlekac, 4-letni sinček delavca iz Stražišča pri Kranju, je doma med igranjem padel in si zlomil desnico. — V bolnišnico je moral tudi 78-letni delavec Matevž Znidar iz Mirne pri Novem mestu, ki ga je 14. aprila v Hrnčah pri Smledniku podri neki avtomobilist in mu prizadel precejšnje poškodbe po vsem telesu.

Gad ga je usekal

Izredno zgodnja pomlad je tudi zgodnja zbudila kače iz zimskega spanja in danes so že v bolnišnico pripeljali prvo žrtev kačjega piška. Ko je 75-letni posestnik Jakob Pestotnik iz Lukovice v gozdu nabiral dračje, je na prisojni strani naletel na gado, ali bolj verjetno na modrasa, ki ga je pilil v desnico. Pestotnik se je moral za-teči v bolnišnico.

Obup nad življenjem

Okrog 17. so bili reševalci poklicani na Kralja Petra trg, kjer se je v neki hiši z-strupil trgovski sluga Ivan P. Zažgal je ogel in vdičeval strupeni plin, ki ga je popolnoma omamlil. Skoraj nezavestnega so prepeljali v bolnišnico, kjer zdravniki upajo, da mu bodo rešili življenje. Mož je na mizi pustil listek, naslovljen na ženo in hčerko, naj mu oprostita, kar je storil.

Objave

Umrli je v Ljubljani gospa Marija Ad-leščeva, soproga železniskega inšpektorja v pokopju. Pogreb blage matere bo v to-rek ob 16. iz Knezove ulice 22. Blag je spom-in, žaluziočan naše iskreno sožalje!

Opozarjamo na nocojšnji koncert pomno-ženega simfoničnega orkestra ljubljanske radio oddajne postaje, ki bo ob 20. uri v Filharmonični dvorani. Dirigent: D. M. Sijhanec, solist-violinist prof. Karlo Rupel, na sporedu je Myslivečkova simfonija za godalni orkester, Mozartov Violinski kon-cert (IV) in Beethovna Pastoralna sim-phonija. Sedeži po 10, stojšča po 5 Din v knjižarni Glasbene Matice.

Izredno bogata je na pomembnih lepih melodijah in harmonično zanimivih delih češka zborovska literatura od starejših mojstrov do današnjih dni. Kdo ne pozna slo-večega speva nesmrtnega Smetane pod na-slovom »Rolnicka«? Mnogokrat se je že pe-la tudi pri nas Novakova balada o dvanaš-tih belih sokolih in vselej je imela ogrom-en speh. Moderni spev je to, a je vedno užgal poslušalce. Imamo pa tudi prekras-no stvarco Dvořakova Milenka travčika, ki se glasi tako priridno in preprosto kakor najlepša narodna pesem. I.t.d. Lep venec čeških zborov nam zapoje zbor Smetane iz Plzna v sredo, dne 22. t.m. ob 20. uri v Filharmonični dvorani. V četrtek bo Sme-tana v Kranju, v petek na v Mariboru. Za ljubljanski koncert se prodajajo vstopnice v knjižarni Glasbene Matice.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Soveda bi častna knjiga naših odvetnikov in notarjev: tudi tako ne bila popolna. Saj si je skoraj vsak izmed njih pridobil knjižne koli zasluge.

Brošura je pisana v lepem in jasnem slo-gu, tako da jo čitaš z užitkom. Sem in tja rabi avtor neobičajne izraze drvoztvi (na-mesto drzen str. 35), prebudiš je misel (str.38) in slično. Nеправilno je, da če piše (str. 39) av pisarni dr. Orozelna (prav Orozla). Očitno tiskovne napake so: Ludvik Böse (mesto Böme; str. 29), de-javnost (mesto delavnost), letnica 1927 (mesto 1917) str. 37. Na koncu brošure novaja pisec uporabljene vire.

Kljub opisanim nedostatom zasluži de-lo dr. Skaberneta pohvalo. Društvu »Prav-nik« pa moramo biti hvaležni, da je omo-gotilo izdajo. Knjižnica bo vzela rad v ro-ke vsak, ki se zanima za našo narodno in kulturno zgodovino. Vlad. Travner.

Pri lenivosti črevesja je naravna FRANZ-JOSEFOVA grenčica

prijetno, dobro delujoče domače sred-stvo, ki zmanjšuje težave, ker čisto dobro delujejo že male količine

Ogl. reg. 3. br. 1545/36

22-21 KINO UNION 22-21

Ob 16., 19.15 in 21.15 poslednji poje

Grace Moore

v najnovejšem svojem filmu

LJUBI ME!

Jutri premiera opere z berlinskim tenoristom Marcelom Witrtschem

Caričin gardist

Študija o naših advokatih in notarjih

Slovenski advokati in javni notarji v književnosti, znanosti in politiki, tako se imenuje knjizna zgodovinska črtica dr. Frana Skaberneta, katero je izdalo društvo »Pravnik« v Ljubljani kot prilogo k zadnji številki svojega glasila. Kakor pove na-slov, se omejuje pisec le na dve skupini naših pravnikov, ki so bili (ali so) kultur-ni oziroma politični delavci. Zato, da se ne bavi z ostalimi vrstami, posavim, vseučil-skim profesorji, sodniki, upravnimi urad-niki, državnimi tožitelji, odnosno da jih ome-juje le, če so bili kdaj odvetniki ali notarji. Tako bi dobili popolno in jasno sliko od-nošajev našega pravnikega sveta do umi-nosti znanosti in političnega življenja. Se-veda bi s tem delo znatno naraslo. Pa tudi v skrajnem obsegu nudi brošura vsakemu izbražencu — juristu in nejuristu — mar-sikaj zanimivega.

V uvodu navaja pisec vzroke, zakaj se udeležujejo mnogi odvetniki in notarji vseh časov in krajev kot književniki, znanstveniki in politiki. Po avtorjevem mnenju jim tudi praksa obilo pobude za pesniško in pisateljsko delo, ker so v stalnih tesnih stikih z vsemi sloji in imajo tako točen vpogled v njihovo mišljenje in čustvovna-nje. Tudi morajo govoriti in pisati jasno in prepričljivo. To naziranje velja le za posamezne primere in v splošnem samo za povprečne pesnike in pisatelje. Veliki književniki pa sledijo — ne glede na razme-re, v katerih živijo — le svojemu geniju,

ki jim daje moč, da ustvarjajo nesmrtna dela. Poiskaj jim je čisto — dasi ne vedno — le borba za vsakodnji kruh; zato ga ob-čutijo navadno kot breme, katerega se skušajo po možnosti otežiti. Taki primeri so zlasti pogosti med velikimi pesniki — pravniki, kar je povsem umevno. Namen poeva je, zajamčiti v državi red in mir. Zato je pravo po svojem bistvu konserva-tivno in se le polagoma prilagodi novim družabnim nazorom. Tudi vsebujejo za-koni čisto malenkostne in zgolj formalne predpise. Ti in še drugi nedostaki pravi pa nasprotujejo čustvom ustvarjalcih umetnikov, ki hočejo svobodnega, eruptiv-nega razmaha svojih sil. Tako poslanje rešitnihi pesniki — pravniki čisto naspro-ti pravi brezbižnosti in celo sovražni, kakor dokazujejo to n. pr. Shake-speare, Molière, Boileau, Goethe, Bellamy, Heine in mnogi drugi. V naši književnosti nudi za to kla-sičen zgled pesnik — pravak Prešeren. Nje-gove pesnitve so zgolj izraz lastnega velikega duha in nimalo nikake zveze s pesni-kovim poklicem. Saj pravi sam, da kure iz pravd le rumenjak, to je, da mu dajejo samo sredstva za vsakdanje telesne potre-be. Njega, pevca po božji milosti, pravniški poklic ni mogel zadovoljiti, čutil ga je le kot oviro in zato ni imel — kakor navaja pisec sam — kot odvetnik pravih uspehov. — Značilno za pravnike — pi-satelje je tudi, da je med njimi mnogo od-ličnih satirikov in humoristov, ki se bore

Sportna nedelja

Prvi del prvenstva tik pred koncem

V ljubljanski skupini sta se vršili zadnji dve tekmi, ki sta se končali z zmaga favorita Primorja in Hermesa — Železničarji so po slabi igri porazili celjske Atletike

Podsavsko prvenstvo se je z današnjimi tremi tekmami približalo svojemu zaključku. V ljubljanski skupini je že končano, mariborska skupina pa je s tekmo Maribor-Atletiki že v zaostanku. Prihodnjo nedeljo bo tudi tega tekmovanja konec, nato bo sledilo finalno tekmovanje za prvo mesto v podsavstvu, ki bo že nekoliko bolj zanimivo.

Primorje in Hermes sta sigurno odpravila svoja poslednja nasprotnika in premočno zavzela vodstvo tabele. S tem sta se kvalificirala za udeležbo v finalu. Dokončna tabela ljubljanske skupine je taka:

Primorje	8	7	1	0	32:8	15
Hermes	8	6	1	1	30:9	13
Celje	8	3	1	4	11:22	7
Korotan	8	2	1	5	16:29	5
Ilirija	8	0	0	8	0:21	0

Primorje : Korotan 8 : 1 (3 : 0)

Primorje: Logar; Jug, Bertoncelj; Sinkov, Slamič, Boncelj; slamberger, Pupo, Janežič, Jež, Hassl.

Korotan: Drago; Javornik, Martelanc; Jakše, Baumkircher, Malec; Hiltischer, Golob, Senica, Zaro, Sliokan.

Pred začetkom tekme se je predsednik Primorja g. nač. Sanein spomnil trojnega jubileja Slamiča, Hassla in Juga, ki so slavili svojo 400. odnosno 350. odnosno 300. tekmo, s priložnostnim nagovorom.

Črno-beli niso imeli v belo-rdečih gostih jakega nasprotnika. Bili so vnaprej favoriti in so pričakovano docela opravili. Prve četrt ure so se v resnejšem naporu potrudili, da so postavili začetni rezultat, in ko so dosegli stanje 2 : 0, so se spustili v ležernejšo igro, ki je trajala vse do konca. Dasi niso nastopili v komični postavi, scoli vendar vseskozi uglašeno moštvo. S tesno povezano in poedinirano igro, s sigurno igro so pokazali znatno superiornost, ki je naposled dobila svoj odraz tudi v rezultatu.

Obramba ni bila postavljena pred probleme. Logar je imel bore malo posla, eno žogo je moral spustiti, deloma po lastni krivdi: nenadni ostril strel bi bil moral s pestjo odbiti in stvar bi bila zadovoljivo rešena. Jug je bil kot običajno zanesljiv stebel obrambe, Bertoncelj, tudi kot zadnje čase običajno, malo preveč nervozen. Srednja vrsta je dobro izpolnjevala nalogo v obeh smereh, držala je nevzdržena stik med obrambo in napadom: v splošnem niti ni prepuščala obrambi veliko dela. Napad je bil v formaciji pred odmorom bolj povezan, bolj homogen. V drugem delu je šel Pupo v sredo, Janežič na zvezo, pa se je napad sicer nekoliko zrahljal, ne glede na to pa je bil učinkovitejši, ker je serviral Pupo uporabne predloške zvezam.

Korotanec niso mogli ponoviti dobrega vtisa, ki so ga zapustili v tekmi s Hermesom. Postali so že od začetka žrtve nasprotnikove superiorne tehnike in njegovih kombinatorskih potez. Bili so precej šibki zlasti v obrambi, ki je kaj kmalu zgubila vsako orijentacijo in dopuščala nasprotnemu napadu prosto pot. V moštvo je bilo par igralcev, ki so se trudili, da bi uvedli v igro moštva nekoliko sistema, tako je stari »znaneč« črno-belih Senica serviral nekaj lepih potez v napadu, toda ostal je pri tem prilično osamljen. V halifih je bilo opaziti Malca, ki pa ni vzdržal do konca. Korotanec so k vsemu napravili še napako, da so dali v moštvo Goloba, ki zaradi blešure že od začetka ni mogel postaviti celega mošta. Moštvo takim tekmam še ni doraslo, treba bo še mnogo intenzivnega dela, da se bo dvignilo do upeštevavanja vrednega nasprotnika.

Črno-beli so v precej enostranski igri nizali uspehe na uspehe. Začetek je napravil Hassl. V 14. min. je pretvoril Pupo center za glavo. Dve minuti pozneje se je revanžiral Pupo, poslal mu je podoben centerpas, ki ga je Pupo na isti način poslal v mrežo. V 28. min. je bil še Janežič uspešen in rezultat polčasa je 3 : 0 za Primorje. — Po odmoru je že v začetku navišal Pupo s bombo na 4 : 0, kmalu nato Jež na 5 : 0.

MATINEJA KINA SLOGE

Danes ob 14.15 uri!

Na željo odraslih in mladine, ki se je tako sijajno zabavala

»MICKY« MISKE in BEBICE

(Pridi me pogledat, zobni atelje, V carstvu lutk i. t. d.)

V mariborski skupini položaj v vrhu še ni povsem razčiščen. Atletiki so sicer s porazom napravili tudi teoretične šanse, ki so jih imeli za dosego drugega mesta, toda dirka za tem mestom je še odprta med Mariborom in ČSK Mariboru je potrebno, da porazi Atletike prihodnjo nedeljo s 7 : 0, kar pa ne bo tako enostavno. Čakovani morajo med tem stati ob strani in čakati, kak jim krojijo usodo. Do prihodnje nedelje imajo v mariborski skupini tako tablico:

Železničar	8	6	1	1	22:11	13
ČSK	8	4	1	3	22:18	9
Maribor	7	3	1	3	21:23	7
Atletiki	7	3	0	4	14:23	6
Rapid	8	1	1	6	19:22	3

Po daljšem presledku je v 24. min. poslal Senica levo krilo uspešno naprej, oster strel je Logar s težavo odbil, medtem je že bil Zaro na mestu in žoga je obšla, 5 : 1. Zadnje četrt ure so bili črno-beli v stalnem napadu in Janežič je še trikrat zapovrstjo potresel mrežo ter postavil končni rezultat. Sodnik: g. Joksič.

Hermes : Celje 4 : 1 (1 : 1)

Hermes: Oblak; Košenina, Košmerlj; Primar, Martinek, Kretič; Derenda, Brodnik, Svetec, Mokorel, Rihtar.

Celje: Koprivšek; Franc, Zabkar; Preisinger, Volkar, Dimitrijevič; Furlan, Dobrajc, Gobec, Pfeifer.

Celjani so sprva napravili prav dober vtis. Zaleteli so se za več kot četrt ure in povsem obvladovali polje. Pred golom so bil sicer nekoliko pohevni, vendar je kazalo, da bodo tekmo časa vsaj semetertja kako zrelo pozicijo izkoristili, tem bolj, ker so takoj od začetka s krepkim pritiskom prišli v vodstvo. Vendar so se kmalu pokazale slabosti v moštvo, nekaterim je že v prvem delu igre pošla sapa, ostalim pa po odmoru, tako da s naposled dali le manjvrednega nasprotnika, ki se je ves potegnil v obrambo. Zrušilo se je moštvo, čim je popustil srednji krilec, ki je v začetku kar dobro igral. Mnogo so hoteli Celjani igrati po desnem krilu, ki je po kratki precej zatajilo. Dober, ali vsaj zelo poštvovalen je bil srednji napadalec, toda hotel je biti povsod, kar je bilo samo v kvar mestu, ki bi ga bil moral držati. Obramba je bila zelo šibka, predvsem vratar, ki je sam ustvarjal probleme, kjer jih ne bi smelo biti. — Napad je v drugem polčasu povsem popustil in podvil samo par akcij, sicer se je igralo na celjski polovici.

KINO SLOGA Telef. 2730

Danes poje priljubljena

MARTA EGGERTH v opereti

Njen največji uspeh

Smeh, zabava in prekrasno petje.

Ob 16. 19.15 in 21.15 uri

Šiškarji so tudi nemalo razočarani. Dolgo je trajalo, da so se vsaj za silo znašli in pritegnili obe točki nase. Bili so slabi v vseh delih. Nekoliko so bili tehnično boljše od nasprotnika, zmago pa jim je prinesla boljša kondicija. V napadu je bil črni prodoren igralec Derenda, vse ostalo skoro do konca igre ni prišlo v poštev. Košenina je kmalu prešel na svoje običajno mesto, kot srednji krilec pa ni mogel v tej tekmi prepricati nikogar. Tudi obramba, v kateri je bil na mestu edini Košmerlj, ni zaostajala za ostalimi deli. Z eno besedo: Šiškarji smo videli že mnogokrat v boljši formi, upajmo, da bodo kmalu zopet našli pot do nje.

Igra je bila spočetka živahna in odprta. Celjani so prišli v vodstvo že v 4. min., kar je dalo povod Hermežanom, da se potrudijo za izenačenje. To se jim je posrečilo šele v 20. min. in do odmora ni bilo sprememb. V drugem polčasu je bila igra sicer po večini na celjski strani, prešla pa je kmalu v zabavno polje, ker so si igralci vedno znova privlačili naravnost začetniške napake. Sredi polčasa so se Hermežani spomnili, da je treba le malo bolj energič-

no pritisniti in v četrt ure so postavili rezultat.

Sodnik: g. Hobacher.

Železničar : Atletiki 4 : 1 (1 : 1)

Maribor 19. aprila.

V mariborskem okrožju se je danes odigrala predzadnja prvenstvena tekma med Železničarji in celjskimi Atletiki. Tekma je bila v toliko važna, ker so Atletiki imeli še teoretično možnost, da bi se plasirali na drugem mestu. Ker na so današnje tekmo izgubili, bodo najbrže ostali tam, kjer so. Tekma ni vzbudila posebnega zanimanja. Zbralo se je na 1000 gledalcev. Vzrok za to je pač bilo, da se je že v naprej vedelo, da bodo domačini zmagali. Poudarjati pa moramo, da so Celjani pokazali danes mnogo boljše igranje, kakor proti Rapidu. Atletiki so imeli glavno onogo v obrambi, ki je svoje nalogo v splošnem dobro opravila. Nekoliko slabši so bili krilci, ki so igrali preveč defenzivno. Napad ni formacija velikega kova, pač pa so bili nekateri igralci tako desno krilo in leva zveza, da domaći obramba pravi nevarni. Skupne smiselne akcije napadalec vrste gostov so bile redke in se je napad v glavnem opiral le na prodore.

Železničar je danes podal zelo slabo igro. Enajstotica je igrala brez vsakega elana in ambicije. Dočim sta obramba in krilska vrsta kolikor toliko zadovoljili, je napad podoben onemu iz igre in se je moral boriti zlasti z nanašajočo taktiko. Mnogo je grešil veda napad, ki je bil sploh najslabši mož na polju Železničarjev sploh ni bilo spoznavni. Sicer so si domačini priborili zaslužen zmago, toda od moštva, ki aspirira na naslov prvaka LNP, smemo pričakovati boljšo igro.

Tekma je bila odigrana v ležernem tempu ter je bila v vsem svojem toku nezanimiva in medla. Brez vsrke borbenosti z ene ali druge strani.

Sodil je o Lichtenberg iz Čakovca dobro in objektivno.

V predtekmi in mladine Rapida porazila mladino Železničarja s 5 : 2.

Dunajski Rapid v Zagrebu poražen

Zagreb, 19. aprila.

Že po večerajšnji igri dunajskih profesionalcev Rapida se je pričakovalo, da bodo imeli Dunajčani proti Gradjanskemu zelo težko stališče. In res je surgerijem uspešno, da so Rapid visoko porazili s 4 : 1 (4 : 1). Prvi gol je v 15. minuti zabil Madarič. Nato je scortal v 20. min Kokotović. Že minuto kasneje je zopet Kokotović, ki pelje žogo proti голу. Dunajski golman Raftl zapusti gol, a Kokotović mimo zabije tretji gol za Gradjanskega. V 25. minuti postavi Antolčević ob velikem navdušenju občinstva na 4 : 0. Rapidovci pričeno pritiskati in Binder v 27. min zabije četrsti gol za Dunajčane. V drugi polovici se rezultat ni menjal.

Sodil je dobro g. Mikuličič, ki ni imel težkega posla, ker sta obe moštv igrali zelo prijateljsko.

Ostale nogometne tekme

CELJE: Atletiki rez. : Jugoslavija rez. 3:3. Celje mladina : Jugoslavija mladina 3:0 nar forfait, Jugoslavija : Zalec 3:0 par forfait.

BEOGRAD: BSK : Sparta 4:0 (3:0) BSK : Sloga 6:1 (3:0), Jugoslavija : Jedinstvo 8:1 (4:1).

SIBENIK: Hajduk (SpFt) : Osvit 1:0 (0:0).

SARAJEVO: Slavija : Sloga 1:1 (1:0). Tekma je bila v 19. min. drugega polčasa zaradi neredov prekinjena.

Praga: Sparta—Teplitzer FC 5:1, Zidenice—DFC 2:1, Plzen—Slavija 2:0, Moravska Slavija—Viktoria Plzen 2:0, Zatec—Bratislava 3:1, Prostějov—Nachod 3:2, Kladno—Kolín 3:3.

Dunaj: Pokalne Vienna—Wacker 6:0 3:0, Austria—Admira 5:1 (3:1), Sportklub—Wien po podajski 2:1 (1:1, 0:0).

Rim: Napoli—Triestina 2:2, Brescia—Roma 1:1, Lazio—Bologna 1:1, Torino—Genova 4:4, Sampierdarena—Palermo 2:0, Ambrosiana—Firenze 3:2, Milano—Juventus 2:1, Alessandria—Bari 2:0.

Mednarodni tableteniški turnir v Mariboru

Maribor 19. aprila.

V veliki dvorani »Uniona« se je vršil včeraj in danes II. mednarodni tableteniški turnir, ki ga je priredil ISSK Maribor. Zanimanja za to prireditve je bilo bolj malo, kar dokazuje, da se ta sportna panoga pri nas še ni uveljavila tako da bi finančna stran turnirja najbrže negativna. Lahko pa trdimo, da je prireditve s sportne strani popolnoma uspešna. Na turnirju so sodelovali vsi najboljši tekmovalci iz dravske banovine, in sicer člani klubov SK Ilirije in ČSK Hermesa iz Ljubljane, SK Celja, SK Olimpa in SK Jugoslavije iz Celja ter ISSK Maribora. Prisilje pa so tekmovalci iz Zagreba. Najavljene igralceve iz Grada, Budimpešte itd. ni bilo, pač pa je že v petek prispela v Maribor ekipa SK Vindobone z Dunaja, katere vrsta je bila sestavljena iz igralcev, ki so si pred tedni v Pragi priborili svetovno prvenstvo. Že sam nastop svetovnega prvaka v table tenisu bi moral vzbuditi večje zanimanje pri mariborskem občinstvu. Zgodilo pa se, da je v petek zvečer, ko so Dunajčani igrali ekshibicijsko igro proti ZKD iz Zagreba, prišlo jedva 20 gledalcev!

Uvod k II. mednarodnemu tableteniškemu turnirju je bil, kakor smo že omenili, v petek zvečer. V telovadnici v Can. karjevi ulici se je vršil ekshibicijski dvomatch med ZKD iz Zagreba in SK Vindobono iz Dunaja. Za ZKD so igrali Seneković, Marinko in Stein, za Vindobono pa Göbl, Morgenrot in Hartinger. Dvomatch se je končal z zmago Jugoslovenov, in sicer v razmerju 5:4.

V soboto, pa se je pričel oficijelni turnir, in sicer s tekmovanjem moštev po treh igralcev. Rezultati v tej disciplini so bili naslednji:

SK Vindobona : SK Ilirija 5:4. Hartinger : Lazar 2:0 (27:25, 21:14), Morgenrot : Žiža 2:1 (21:12, 16:21, 21:19), Göbl : Weissbacher 2:0 (21:19, 21:16), Morgenrot : Lazar 1:2 (21:9, 19:21, 23:25), Hartinger : Weissbacher 1:2 (21:12, 19:21, 26:28), Göbl : Žiža 2:0 (21:17, 21:17), Morgenrot : Weissbacher 1:2 (14:21, 12:21), Göbl : Lazar 1:2 (21:14, 18:21, 14:21), Hartinger : Žiža 1:2 (21:12, 21:16, 21:14).

Vindobona : JMCA (Zagreb) 5:0. Morgenrot : Domines 2:0, Hartinger : Ratković 2:1, Göbl : Blažič 2:0, Hartinger : Domines 2:0, Morgenrot : Blažič 2:0.

Ilirija : Hermes 5:4. Grbec : Lazar 0:2, Marinko : Žiža 2:0, Kosmina : Weissbacher 2:0, Marinko : Lazar 2:1, Grbec : Weissbacher 0:2, Kosmina : Žiža 1:2, Marinko : Weissbacher 2:0, Kosmina : Lazar 0:2, Grbec : Žiža 0:2.

Vindobona : ZKD 5:4.

Vindobona : Hermes 5:2. Marinko:Mor-

genrot 2:0, (21:18, 21:17), Hartinger : Kosmina 2:0 (21:18, 21:13), Göbl : Kovač 2:0 (21:8, 21:9), Morgenrot : Kovač 2:0 (21:14, 21:17), Göbl : Kosmina 0:2 (18:21, 9:21), Hartinger : Marinko 2:0 (21:18, 21:13), Göbl : Marinko 2:0 (21:8, 21:7).

Ilirija : ZKD 5:1. Hermes : ZKD 5:3. Po teh rezultatih si je prvo mesto in pokal SK Maribora priborila Vindobona z Dunaja, ki ima tri zmage, drugo mesto Ilirija z dvema zmagama, tretje Hermes in četrt ZKD iz Zagreba.

Gospodje posamezno za pokal SK Maribora: Za semifinale so se plasirali Kosmina (Hermes), ki je porazil Göbla (Dunaj) 3 : 0, Lazar (Ilirija) — Marinko (Hermes) 3 : 0, Hartinger (Dunaj) — Domines (Zagreb) 3 : 0, Morgenrot (Dunaj) — Seneković (Maribor) 3 : 0.

V tekmovanju juniorjev sta se plasirala za finale Grbec (Hermes) in Heršković (Makabi, Zagreb).

V tekmovanju gospodov v dvoje sta se plasirali dvojici Žiža — Lazar (Ilirija), ki je porazila dvojico Heršković — Blazič (Zagreb) s 3 : 1 ter dunajski dvojica Göbl — Hartinger.

V tekmovanju gospodov posamezno za prvenstvo Stajenske sta se plasirala v finale Seneković (Maribor) in Čoh (Atletiki, Celje).

Težnivanje se je zavleklo v noč, zaradi česar bomo objavili končne rezultate kasneje.

Krožna kolesarska dirka Hermesa

Včeraj se je vršila na znani podtiški krožni progi velika kolesarska dirka, ki jo je priredila kolesarska sekcija aglinega Hermesa. Startali so juniorji in seniorji, in sicer so juniorji prevozili tri kroge, torej 24 km, seniorji pa 10 krogov, torej 80 km.

Rezultati so bili:

Juniorji: 1. Bricej (Ljubljana) 42:57, 2. Premk Pavel (Sava) 45:25, 3. Šunko (Železničar, Maribor) 45:25.

Seniorji: 1. Rozman (Železničar, Maribor) 2:34:36, 2. Hamberger (Hermes) 2:34:36 ena petina, 3. Oblak (Vrhnika) 2:34:36 dve petini, 4. Lavrih (Hermes) 2:37:45, 5. Štirn (Vrhnika) 2:42:50.

Organizacija je bila dobra in je bilo občinstvo, katerega se je zbralo okoli 2000, s tekmo zadovoljno.

Teniška zmaga Jugoslavije. Pri tekmah za teniško prvenstvo ob Sredozemskem morju so Jugoslovenci odnesli zmago. V finalu sta nastopila para Palada-Punčec in Kukuljevič-Nikolaidis. Palada in Punčec sta porazila nasprotnika z rezultatom 3:5, 6:2, 6:3 in 6:4.

Dva rekorda zapored

Anglež lord Sempill, ki je s svojimi neprekinjenim poletom z malim letalom iz Lodona v Berlin z enajstimi urami dosegel nov rekord za to vrsto letal, je na povratku s seboj prinesel iz Berlina še prispelek v London v devetih urah. To je zmogel zavoljo tega, ker je imel ves čas veter v hrbtu.

Mariborska kronika

Maribor, 19. aprila.

Zopet nedelja občinskih zborov

V veliki dvorani Narodnega doma so zborovali člani tukajšnje Nabavljalne za druge državnih nameščencev, ki so se zbrali k občnemu zboru, ki ga je otvoril predsednik g. Rehar. Poročila so pričala o živahnem uspešnem delovanju v pretekli poslovni dobi. Včeraj zvečer je bil v restavraciji pri »Sionu« občni zbor mariborskega Novinarskega kluba, pri katerem se je izvolil dosednji odbor z g. Kasperjem kot predsednikom in g. Golou, hom kot podpredsednikom. Pri Gambirnu so se sestali kazniški pazniki iz vse države k rednemu občnemu zboru Udruženja jugoslovenskega pazniškega osebja. Na občnem zboru, ki ga je otvoril in vodil zastupnik predsednik g. Meško, so se sprejela poročila in so obirno poročala dela, gati pazniških edinic posameznih kazenskih zavodov in naši državi. Pri Novem svetu pa so imeli svoj zbor mariborski brivci. Občnemu zboru je predsedoval predsednik g. Novak. Iz poročila, ki ga je podala tajnica Fettich-Frankheimova, je bilo povzeti, da šteje mariborsko zdru-

nje 160 rednih članov in da je na mariborskem področju 212 pomočnikov in pomočnic ter 151 vajencev ter vajenk. Dohodki so znašali 20.364 dinarjev, izdatki pa 17.592 dinarjev. V imenu nadzorstva je poročal B. Ulčar, nakar so bile volitve pri katerih je bil izvoljen z malimi spremembami dosednji odbor z g. Novakom na čelu.

V gozdu zakopana dragocena zaloga

Tezenskim orožnikom se je posrečilo razčistiti zadevo nedavnega vloma v Ke. brovo čevlarsko delavnico v Špševem selu. Prijeli so tri osumljence, in sicer Jožefa in Avgusta R. ter Ivana F., ki so najprej zvrtačili krivdo drug na drugega, dokler ni prišlo na dan, da so ukradeno zalogo čevljev skрили v gozdu na tako zvan. ni Podlipnikovi parceli in da so bili so, udeleženi tudi pri vlomu v Pregradu trgovino na Aleksandrovi cesti. Ko so v navzočnosti orožnikov izkopali zemljo v gozdu na dotičnem mestu, se je prikazala velika zaloga ukradenih predmetov, v kateri je bilo med drugim 42 parov čevljev, več obel in trenčkotov, razne srajce, perilo in drugo blago, ki izvira iz vplodne tatvine pri Pregredu. Vse tri so izročili sodišču, zdaj pa se vršijo poizvedbe glede nekega četrtega soudeleženca, ter iščejo, kje so ukradeno blago prodajali, ker ni bilo vse ukradeno zakopano v gozdu.

Vlom v krojaško delavnico

Še neizsledeni storilci so vdrl v delavnico krojaškega mojstra Leopolda Razdevška na Prevaljah in odnesli večjo zalogo blaga in obel v skupni vrednosti 10.000 dinarjev. Vlomilci so se vtihotapili v delavnico skozi zadnja vrata, pri čemer so se poslužili ponarejenih ključev.

Mariborski kriminal

Davi okrog 2 ure je stražnik našel pred neko gostilno v Vetrinjski ulici vsega krvavega 27 letnega trgovskega potnika Adlofa Pertinača, ki ga je neznan napa. dalec z nočem zabodel v hrbet. Pertinača so reševalci prepeljali v bolnišnico, policija pa poizveduje za storilcem. — Ženi upokojenega Železničarja Pavla Frasovi, stanujoči v Trstenjakovi ulici, je neka ženska, ki je pri njej prenočevala, ukradla novo obleko. Na Betnavski cesti so doslej še nepoznani tatovi vplomili v mesnico Avgusta Lobnika ter mu odnesli večjo količino svinjskega mesa vrednega 450 dinarjev. Pred neko gostilno na Tržaški cesti pa je neznan zlikovec odpeljal skladištni, ko Ignacu Arzenšku novo kolo v vrednosti 1800 dinarjev.

Dolgo pozabljen skladatelj

čigar simfonijo bodo izvajali drevi v Ljubljani

Ljubljana, 19. aprila.

Na koncertu klasične glasbe, ki ga bo mo pod taktirko dirigenta našega radijskega orkestra Draga Marija Šijanica slišali drevi v Filharmonični dvorani, bo na novo oživilen komponist Josef Mysliveček (1837—1871), ki je bil svoj čas v Italiji popularen pod imenom »il divino Boemo« (božanski Čeh) in čigar opere so z veliki uspehi dajala vsa tedanja evropska gledališča. Mysliveček sam je s svojo violino potovaj od gradu in mimogrede komponiral kako simfonijo, sonato, violinski koncert ali oratorij. Vsa svoja dela pa je puščal v rokopisih, ne da bi se bil menil za tisk kakor Mozart in drugi njegovi sodobniki. A kljub temu je zaslovel povsod, kamorkoli je prišel, in je svoje življenje prebil v Italiji skorajda v pravem izobliju, nazadnje pa je umrl v bedi, pozabljen in zapuščen od vseh. Dobro stoletje se nihe ni menil za njegova dela in šele v zadnjih letih so se pričele največje založbe sveta zanimati za »pozabljenega klasika« ter stikajo po raznih italijanskih arhivih za njegovimi rokopisi da jih pridobijo za tisk. Za nas, ki smo bili mnenja, da so edini klasiki na svetu Haydn, Mozart, Beethoven, bo zanimivo čitati nekaj odlomkov

izpod peresa mladega Mozarta, ki v svojih pismih mnogokrat beleži svoja srečanja s tem zanimivim beležkom. Tako je v oktobru leta 1777, ko se je Myslivečekovo življenje že nagibalo k tragičnemu zatonu, pisal svojemu očetu:

— Zakaj Vam o Myslivečku nisem nič pisal? Ker sem bil vesel, da mi ni treba misliti nanj. Zakaj kadarkoli je bilo govora o meni, sem moral poslušati, kako zelo me je hvallil in kako dober, resničen prijatelj mi je. Obenem pa to pomilovanje in sočustvovanje, ki me navdaja do njega. Pripovedovali so mi, kako je z njim, in bil sem ves iz sebe. Kako bi le mogel vedeti, da je Mysliveček, tako dober prijatelj moj, v istem mestu, v istem kotičku sveta kakor jaz, pa da ga ne bi videl in ne bi govoril z njim? Dan poprej pa sem se napotil k upravitelju vojvodske bolnišnice, da ga povprašam, ali se ne bi dalo kako urediti, da bi se z Myslivečkom srečal na vrtu, zakaj v njegovo sobo nisem maral, ker je tako majhna in ima tako močan vonj. Povedal mi je, da se med 11 in 12 uro po navadi spreha po vrtu, a če ga ne bi našel tam ga dam lahko poklicati dol. Naslednjega dne sem v resnici šel, in ko je prišel k meni, sva si prija-

teljsko podala roke. Zdaj vidite, je rekel kako nesrečen sem. Te besede in njegova zunanost, ki jo po opisu itak že poznate, vse to mi je tako seglo v srce, da sem napol v solzah rekel samo: Iz vse duše mi Vas je žal, dragi prijatelj moj. A ko je videl, kako sem ganjen, je takoj začel vedro, veselo govoriti o drugih rečeh. Dragi oče, pišite vendar Myslivečku, kadarkoli ugetnete. Z ničemer ga ne boste mogli bolj razveseliti, zakaj mož je povsem zapuščen. Po ves teden nihče ne pride k njemu. Povem vam, mi je dejal, zelo hudo mi je, da me tako malo ljudi obiskuje. Je v Italiji pa sem vse dni imel dovolj družbe. Če bi ne bilo tega z njegovim obrazom, bi bil povsem kakor nekaj Poln ognja, življenja in duha. Vse Monakovo govori o njegovem oratoriju, o Abrahamu in Izaku, ki ga je tu izdajal. A njemu ni več pomoči in ljudje govore, da so ga pokvarili samo doktorji in kirurgi. Ima pač kostnega raka. Kirurg Caco, ocel, mu je nos odžagal. Človek si pač lahko predstavlja bolečine.

Žena v sodobnem svetu

Družinski prejemki in družinsko življenje

Nedavno je nekdo zapisal, da država ne temelji na svojem ozemlju, največ na narodu, na svojem prebivalstvu. O zdravju in trdnosti države moramo govoriti samo tedaj, če so narodu dani pogoji za zdrav razvoj. Toda mnogo jih je, ki pojem narod ali na cija prav čudno tolmajoč, nacija je neko višje božanstvo, kateremu je treba vse žrtvovati. Pri tem pa prepoznajo od tistih, ki so sestavni del naroda ali nacije, stradanje in propadajo. Med nje spada posebno mladina, o kateri so si vsi edini, da je celo najvažnejši del naroda, da je njegov up in njegova bodočnost. Ali navadno vstane samo pri tej ugotovitvi, mladina pa gladije dalje. In vendar bi morali tisti, ki vodijo države, poskrbeti predvsem za primerno preskrbo mladine ter najti primeren način, da bi se preprečilo propadanje otrok in mladih ljudi. Zato bi bila nujno potrebna primerna ureditev družinskih prejemkov. Morda bo že bližnja bodočnost pokazala, kako resnične so besede izrečene na kongresu Unije za varstvo otrok: »V najhujši krizi je varčevanje pri družini najdražji prilikanež.«

Takšno varčevanje ne povzroča samo to, da je mladina telesno nedohranjena, da duševno ne uspeva tako, kakor bi lahko, da v mnogih primerih celo moralno propada — prepričani družinski dohodki so v veliki meri zakrivali tudi enega naznatičnejših simptomov današnje dobe: krizo družine. Od vseh strani se opaža resna zaskrbljenost nad rastočim propadanjem mladih srednjih slojev. Nekateri so si resno naredili nalogo razsvetlavit družino s tem, da bodo dvignili moralno. Materijalne strani ne vidijo — a vendar je ni mogoče utajiti. Saj ni treba hoditi med lumpenproletariati v »Sibirijo«, kar uradniške družine pogosto. Kako naj preživlja človek sebe, ženo in recimo 2 otroka s 1200 din? Stanovanje dveh sob v mestu velja približno 1000 din, kaj naj počne z ostalimi 200 din? Pa vzemimo, da ima mož državno službo, da dobi za otroke po 140 din, saj za ta denar se ne more otrok niti enkrat na dan do siteda naložiti.

Zato je propaganda za čim večje število otrok naravnost in nerazumljivo protislovju z dejanskim skrbstvom, ki so ga danes deležni otroci in mladina vobče.

To propagando pa skušajo nekatere države vsaj nekoliko opravičiti s tem, da življenjske dragizinske doklade ali doklade za otroke, da delavce in nameščence privatnih podjetij pa skušajo poiskati kako drugo lazo za zboljšanje položaja družin z več otroci. Kajti jasno je, da sedanjim gospodarskim sistemom plačuje samo delovno moč, nikakor pa ne upošteva delodajalčevih potreb.

temu so hoteli po nekaterih državah — na pr. v Franciji — od pomoči s tem, da ustanovijo tako zbrane izravnalne blaginje, v katere vplačujejo delodajalci določeno vsoto po številu delavcev, ne glede na to, ali so posamezni delavci samski ali poročeni. Ta ureditev je potrebna, ker bi sicer delodajalec sprejemal samo neporočene delavce. Iz tega sklada se potem plačuje poročenim delavcem družinska doklada. V Franciji prejema družina z enim otrokom mesečno 67 frankov, družina z dvema otrokoma 87 frankov, s tremi 116 frankov, s štetimi 255 fr.

Lansko leto je bil v Nici kongres, ki razpravljal samo o vprašanju, kako pomoči družini. Pri tem se pa ni zadovoljil samo s fazami v morali itd. kar je na takih kongresih običajno, temveč je zagradil vprašanje konkretno: kako nat se zmnožno pomaga družinam očetov, ki so zaposleni v privatnih podjetjih Francije. Ugotovili so, da je nujno potrebno, da se pri vseh podjetjih ustanove podpirne blaginje ne zgornaj omenjenem vzorec. Sedaj so take blaginje v Franciji že pri 100.000 podjetjih in obsegajo 3.400.000 uslužbencev. Družinske doklade prejema danes v Franciji nad 4 milijone delavcev in nameščencev privatnih podjetij.

Se predem je uvedla Francija v nekatere industrijske panoge obvezno izplačevanje družinskih dokladov je uredila to vprašanje Belgija s posebnim zakonom. Delodajalec dobiva za vsakega otroka doklade približno v istem znesku kot v Franciji, in sicer če se gre učit obiti, do 14. če se pa dalje šola pa do 20 let.

Tudi v Italiji in Nemčiji se mnogo govori o preskrbi otrok, zlasti pa o pomembnosti družin s številnimi otroci za državo. V Italiji so sedanjim oblastnikom obljubovali delavcem delež na čistem dohodku, sedaj so se pa morale organizacije delojemalcev (ki jih vodi delodajalec) »sporazumeti s podjetniki tako, da plačujejo za to blaginjo obne enake prispevke. Doklada znaša za otroke 16 lit mesečno ter mu pripada do 14 let. Tako je otrokom delavcev in nameščencev onemogočeno, da bi se temeljiteje izobrazili tudi imajo potrebne naravne darove. Na ta način in pa s posebnimi taksnat se omogoči študij samo premožnim, ki si zaslužijo s tem tudi vodilna mesta, če so sposobni zanje ali ne.

Približno tako je tudi v Nemčiji, samo, da tam še posebno pazijo na to, da doklade prejema samo otroci pravih državljanov. To so oni, ki za več kolen nazaj dokazujejo svoje arijsko pokolenje.

cialnih delavk in poučna predavanja, držana v nedeljskem zbirališču »strokovne Zveze gospodinskih pomočnic«. Med predavateljicami čitamo imena g. Hočevarje, Kroflove, Prijateljce in dr.

Zelo vzpodbudno je čitati poročilo, povzeto iz dunajske »Gospodinske pomočnice«, ki ga je ta priredila 1927. leta, ob priliki otvoritve doma, ki ga je mestna občina dunajska darovala Gospodinskim pomočnicam. V svojem govoru, ki ga je takrat govoril, mestni župan Seitz pravi:

»Dvomim, da bi bila med delavstvom še kaka stroka, ki bi bila v svojem osebnem delavskem razmerju tako vsestransko zanemarjena od zakonodajce, kakor so hišne pomočnice. Te delavke potrebujejo zaščite zlasti za primer brezposelnosti. Drugo delavstvo dobiva v takem primeru podporo, ali mu vsaj ostane streha, dom. Hišna pomočnica pa zgubi zaslužek, mizo, stol, posteljo... Zato se bomo borili v parlamentu zlasti za pomoč brezposelnim hišnim pomočnicam za njihovo starostno zavarovanje. Občina bo pa morala zgraditi še več takih domov...«

Kako dobro se nanašajo te besede prav na naše razmere!

»Gospodinska pomočnica« stopa v šesto leto svojega obstoja. Nobena pomočnica ne bi smela biti brez svojega glasila. Čim več naročnic bo, tem več bo list lahko nudil — konisti pa ne bodo imele same pomočnice, temveč tudi gospodinjice, ki hočejo imeti res dobra, olikana in sposobna dekleta. Zato tudi gospodinjice naj stori svoje, naj omogoči svojim pomočnicam čitanje njihovega strokovnega glasila!

Da pa gre list uspešno preko vseh ovir, materialnih kakor moralnih, je pač zasluža nad vse poštreno urednice, gđne Petriceve, ki bolj kakor kdorkoli čuti vso težko usodo tisočih deklet in se z obudovanjem vredno ljubeznijo in vztrajnostjo vsa žrtvuje borbi za izboljšanje položaja Gospodinske pomočnice. Saj bi tudi temu bil že čas!

In potem začuti, da gre preko platov. Lahno se ga je nekaj dotaknilo. »Nedolžno ščeganje in nič drugega!« si zatrjuje, vendar se boji. Dobro ve, da je to pričetek groze, da se zdaj prične borba z živci, ki ga hočejo uničiti, mu izogleneti možgane in ga spreminiti v duševnega slabica.

Spet se skljuje. Še bolj zleze skupaj, da bi se vsemu izognil in se otresel zla, ki mu preti ter ga hoče ugonobiti. Hipoma mu vse preskoči v glavo. Po razbolelem čelu mu seže, da nevede udari z nogami ob končnico postelje, ki zaropota.

Nekaj časa obleži nepremično. Oči ne more zatisniti. V okno strmi, kjer se mota pajčevinasta senca. In ko jo gleda, ve, da je zastor, vendar se mu zdi, da se je senca premaknila in da se mu približuje.

Vstane in občepti na postelji. Oči strme v silhueto, pričakuje jo, pripravljen je na naskok. Tedaj se spomni, da sliči gol velik bel opici. Ta misel ga trenutno zabega in se skrije pod odejo.

Med tem se zbudi njegova žena. V temi skuša razbrati njegovo postavo, a oglašati se neče, sovražnik ne sme vedeti, da bdi sovražnica, sicer bo pri-

Zadruga »Dom učitelice v Ljubljani. Kakor vsako leto, je imela zadruga tudi letos svoj redni občni zbor na veliki ledeni, pred veliko nočjo, ko učiteljicam omogočilo prosti dnevi, da pridejo v Ljubljano in se sestanajo s svojimi tovarišicami. Cilji zadruge so sicer predvsem gospodarski, toda aginji odbor skrbi za to, da svojim tovarišicam ob priliki takih sestankov nudi tudi kulturni užitek. Zato je občni zbor združen vedno z zanimivim predavanjem bodisi specialno kulturno feminističnega ali pedagoškega značaja. To pot je govoril docent dr. Stanko Gogala o pedagoški temi: Nova šola — novo življenje. Pred nami je razgrnila naloge nove šole do nove mladine ali bolje: pokazal je odnos učitelja človeka do učencev — človeka. Učitelj mora s svojo osebnostjo tako vplivati na otroka, da odpre vse skrivne vire njegovega duševnega bogastva, li žive v njem, a ki premnogokrat usahnejo, če jih nihče ni ozludil ali če so jih celo zamorili. — Tople in iskrene besede predavatelja so vzbudile pristen odmev v poslušalcah.

Po občnem dnevnem redu so se zadržnice pogovorile o mnogih važnih predlogih, čijih realizacija bo privedla zadrugo mnogo bližje svojemu cilju.

Iz akvaristove torbe

O vodnih rastlinah in ribah pastiricah

Prav nezadovoljni smo njih akvaristi, ker sta nastopili v prvi polovici tekočega meseca na cedilo toplota in svetloba kar opazno zlasti v mrzlo vodnih akvarijih, kjer se niso oživele rastline in ter meri kakor druga leta v tem času. — Po zadnjem deževju so se jarki na Barju spet napolnili in preplavljali so cvetoče kalužnice zlatice in razno drugo rastline kar zavajajo kakšnega nepoznavalca do pogrešnega sklepa, da vzeveto vodne rastline tudi pod vodo. Cvetje vseh torb: tudi podvodnih rastlin, se razvija vedno nad gladino v zraku. Vodne rastline so pa trdne in nekaj časa zdrži celo odprti cvet v vodi poplavljeni popki se pa sele odpro ko se stanje vode zniža.

Mnoge vodne rastline se razmnožujejo, kakor po cvetnem semenu tako tudi po pogankih iz korenin ter jim je obstoj tudi v globinah zaščiteno. Za primer tega nam služijo cela polja listov plučnika na dnu ljubljanske jezice del vodnih rastlin in na pa tudi še to dobro lastnost da uspeva za krajšo ali daljšo dobo tudi na kopnem in marsikdo jih ne bi spoznal, kajti njih listni in cvetni peclji postanejo krašji in trši, pa tudi listi sami jezica vodna grebenika vodna detelja, žatji las in tudi oljučniki in lokvanji se prilagode življenju na kopnem.

Kljub uvodoma omenjenemu dejstvu o pičli toploti in svetlobi so pa rastline na prostem dokaj napredovale. V jarkih pri Bervkah in tudi drugod je vodna grebenika že poglajala svoje cvetne peclje nad gladino, kar stori navadno šele v sredini maja. Tudi žabe plavooke polnočne so vzvelele 3 do 4 tedne prej kakor navadno. To vse o posledice pretekle blage zime obeta se nam po vsem sodeč dobro leto.

Često se med poedinimi živalmi raznih skupin pojavlja neka medsebojna odvisnost, neko razmerje, ki v mnogih primerih se dandanes ni zadovoljivo pojasnjeno. Vsakdo ve, da je majhna, 20 do 30 cm dolga ribica fanfan rada v družbi morskih psov, ki se jim vendar vse druge rite umikajo. Fanfani so vodniki in pobočniki psov in jih opozarjajo, če so v bližini ladij, na razne prebavljive odpadke. Krokodili, sicer tako pošrešni, prizanešajo nekim majhnim oticam, ki jim pobirajo zajedalke raz kožo in iz gobca. Isto vella o povodnih konjih, ki jih ptice čistijo. Zanimivo vendar še nepojasnjeno razmerje vlada med nekimi orjaškimi mehovi, ki žive v večjih skupinah ob gladini prostih tropskih morij in ki jim vise dolge lovke navzdol nalik našemu trdoživju ki je nevaren tudi ribjemu zarodu. Vse lovke imajo močne ožigalko, ki omamljajo pa tudi zastrupljajo do smrti manjše živalce in ribe. Sai se sname koža celo človeku, če se dotakne njih lovke, skeli pa mnogo bolj kakor žar kopriv. In vendar žive majhne ribe pastirice stalno med lovkami omenjenih, vsem ostalim sovratnicam nevarnih polipov (Physalia), ne da bi jim strup ožigalk škodoval. Domnevajo, da so pastirice zaradi stalnega dotika s strupom neobčutljive, goste se pa z živalcami, ujetimi na lovkah. Sicer so pastirice majhne ribice, po obliki in velikosti sliče pezdiku žive pa v Indijskem in Tihem morju. Na hitu sta dve plavuti, trebušni plavuti sta pa pod prsnima in zelo veliki in vršita brčkone kako funkcijo, ki se nanaša na življenje ribe med lovkami teh polipov. Pastirice spadajo v skupino Stromateidae ki se hranijo s cevkaši in klohučniki in drugimi mehovi (Coelenterata), ter je njih neobčutljivost za strup ožigalk povsem razumljiva.

O. S.

Nova zvezda

se še ni pomirila

Čudeži zvezde v Herkulu — Nov planetni sistem

Novo zvezdo v Herkulu, ki so jo odkrili v decembru 1934., so med tem časom že toliko tisočkrat opazovali, da smo prav dobro poučeni o vseh njenih spremembah.

Zanimivo je, da je postala ta zvezda, potem ko je lansko pomlad s svojo svetlobnostjo zelo močno nazadovala, spet svetlejša. V maju do julija je njena svetlobnost naraščala do svetlobnosti zvezd sedmega reda in z majhnimi spremembami je to svetlobnost ohranila do današnjega dne. Lanskega junija pa so z močnejšimi daljnogledi ameriških zvezdarn opazili na njej še nekaj posebnega. Izkazalo se je namreč, da ima sedaj nedvomno dve jedri, postala je torej dvojna zvezda ali z drugimi besedami: razpočila se je. To odkritje so pozneje potrdili tudi evropske in azijske zvezdarne.

Pojav, da se kakšna zvezda razpoči, ni edinstven. Nova Pictoris je bila namreč v

letih 1925./26. tudi enotna, l. 1928. pa so jo videli mahoma kot dvojno zvezdo in pozneje so spoznali celo še dve ločeni zvezdi v njej, ki ju je bilo zaznati dolgo časa. Svetloba teh spremnih zvezd je potem hitreje nazadovala nego svetloba Nove Pictoris same. Zanimivo je tudi, da se je razlajala med osrednjo zvezdo in njenimi spremljevalkami od l. 1928. do 1932. potetvorila. Bili smo tedaj priče nastajanja novega planetnega sistema.

Tudi pri Herkulovi novi zvezdi je bilo opazovati, da se ločeni delček bolj oddaljuje od glavnega jedra. To gibanje mora biti zelo hitro, gre za kakšnih 300 km na sekundo, tako bi bilo vsaj sklepati iz nekkih spektroskopskih opazovanj. Treba bo pa še nadaljnjih opazovanj, da bomo prodrli globlje v bistvo tega nenavadnega nebesnega pojava.

Avtobus je zdrvel v Bregalnico

Dve smrtni žrtvi katastrofe in cela vrsta ranjenih

Stin 19. aprila. Včeraj popoldne se je primerila pri Novem selu blizu Štipe huda avtomobilska nesreča. Avtobus Ljube Načevića, ki vdrže redni promet med Štibo in Strumico, napolnjen z 20 potniki, se je vzpenjal na klanec nad Novim Selom, kjer pa je nenadno popustila zavora in je avtobus začel drveti nazaj po klanec. Iz avtobusa je skočil spremljevalec avtobusa Risto Dolo, ki je bil podstavil kamen pod kolo in tako ustavil avtobus pred katastrofo. Toda avtobus je drvel že tako hitro nizdol, da ga ni bilo več mogoče ustaviti in tudi sofer Josip Načević, brat lastnika avtobusnega podjetja je izgubil priebnost.

Avtobus je treščil ob kamenito ograjo, tik nad strugo Bregalnice. Ograja pa se je porušila in avtobus je zdrvel nizdol v globoko strugo. Panika je bila strašna. Avtobus se je pri padcu sicer ustavil ob neki vrbi, nato pa je zdrvel 15 m globoko v vodo. K sreči so se v bližini nahajali knetje, ki so čuli ropot ob padanju avtobusa in vptje prestrašenih potnikov. Takoj so prihiteli ponesrečenec na pomoč in posrečilo se jim je, da so jih skozi razbita okna avtobusa izvlekli iz vode. V teku 10 mi-

nut so spravili na cesto 19 ranjenih in dva mrtva.

Novica o strašni nesreči se je hitro razvedela po Novem Selu in nato tudi po Štibu in okolici. Prizorišče katastrofe sta si ogledala sreski načelnik in orožniški nadzornik, nato še državni tožilec. Pravi vzrok nesreče še ni ugotovljen. Avtobus je ves razbit. Smrti žrtvi nesreče sta sofer Josip Načević in delavec Zarko Atanasevič. Od ranjenecv pa sta tudi dva hudo prizadeta, da dvomijo nad njunim okrevanjem. Vsi ranjeni ležijo v strumiški bolnišnici.

Pri vretju v črevesju in zagatenju

zanesljivo učinkuje že — časa naravne

FRANZ-JOSEFOVE

grenčice.

Ogl. reg. 8. br. 1555/35

„Gospodinska pomočnica“

glasilo gospodinskih pomočnic in hišnih delavk.

Majhen list, glasilo gospodinskih pomočnic, katerega vseh pet letnikov leži pred mano, je prišel izhajati 1931. leta. Kljub temu, da se je za svoj obstoj moral boriti iz meseca v mesec, iz leta v leto, na eni strani z materijalnimi težavami, na drugi strani pa z nerazumevanjem, s katerim ga je sprejela javnost, kljub temu stopa v šesto leto svojega obstoja. List je namenjen izključno interesom gospodinskih pomočnic. Ne samo te, temveč tudi gospodinjice so čutile njeno upravičenost, saj one pač najbolje vedo, česa vse manjka dekletom, ki stopajo v službo gospodinskih pomočnic. Dokaz za to so pisma, ki so jih takoj po izidu prvih števk pisale mnoge gospodinjice uredništvu in kjer pravijo: Z ozirom na to, da mi moja služkinja daje povod, da bi jo nekdo moral poučiti o olik, bi bilo dobro, če bi Vaš list priobčeval rubriko o lepem vedenju.

»Pomočnica« tudi v resnici nudi svojim naročnicam marsikak drobec, koristen za njeno izobrazbo, za njeno življenje in delo, v njej pa tudi pomočnice same govore o svojih stanovskih zadevah. Glavni cilj lista je, prosvetevati dekleta, jih usposablja za življenjsko borbo in jim naglašati potrebo organizacije, kajti le po organizaciji si bodo tudi one mogle priboriti človeka dostojno življenje. Potegujejo se za starostno zavarovanje, seznanjajo se s poselskim redom, zanimajo se za začetniški tečaj in za nadaljevalno šolo, saj vse to so stvari, ki zadevajo vsako posamezno med njimi. Tudi seksualno vprašanje ni zadnje, ki jih teži. Kako resnične so besede, ki jih čitamo v eni izmed števk »Pomočnice«:

— Prej pomorno mlado dekle, zdaj do smrti potrta nezakonska mati. Fant ne mara več zate, prijateljice te zapuste, tudi spovednik ti očita greh. Tako se godi marsikateremu dekletu, ki nima človeka, da bi jo prav poučil.

L'et prinaša življenjopise zaslužnih so-

Gustav Strniša:

Greh

Noč je gosta in meglena. Ko se vrača domov, ga nekaj plaši, zdi se mu, da vse okoli njega pritaženo šumi in drhti. Ozre se. Nikjer ni žive duše. Svetilka reže mrak z ostro črto in kakor z blestečo ploskavo širokega meča, bleščava mu vsiljivo prodira v obraz. Presume ga občutek, da ga je nekdo močno udaril in se mu je za čase posvetilo pred očmi.

Ko se vleže v posteljo, se skljuje kakor žival. Ne zebe ga, vendar trepeta. Postelje se vedno boji kakor grobnice, a vračati se mora vanjo. Včasih prihaja pozno, prepričan, da bo takoj zaspal. Ko se vleže, ne mara ničesar misliti. Sili se in si skuša ohromiti misli, pa postaja vedno budnejši.

In potem ga zgrabi. Komaj zaznavno ga poščegeta po palcih na nogah. Prestraši se in nemo prosí:

»Nikar! Živčevje je raztrgano, kmalu se mora vse končati, saj so misli otopele in ranjene do skrajnosti! Naj strašneje je, da se ni morem spočiti. duh mi blodi po sobi, hiti v svet, med ljudi, v prirodo, kjer ga drasti domišljija. Ko se vrača, so misli še bolj raztrgane in bolele.«

čel spuščati svoje strupene strelce.

Ona tiho leži, mačje oči se ji skoro svetijo v mrčini, ko ga vidi, kako je trenutno počel na postelji. Strah jo je in rada bi zakričala. Ko se on vleže, ji je, ko da je legel poleg nje človek, ki ji šepeta, da jo sovraži samo zato, ker jo je ljubil, preden je ni spoznal.

On trenutek počiva. Čaka. Ve, da ga bolni živci še ne bodo izpustili. Komedijsa se mora nadaljevati do konca! Tiste tenke niti, ki mu preprežajo telo, so natrgane, toda žive so, razdražene drobne kačice, ki ga zabadajo in mučijo in vložajo v mreže iz katerih se ne more izmotati.

Tedaj zagleda pred seboj krvavo kepo mesa. Babico vidi, ki se je iznevrila svojemu poklicu in ženo vidi, ki je nosila tisto kepo. Žena drhti in jo ka, a babica jo gleda z očmi, ki prebadajo kakor jeklene igle.

On ju opazuje in vse ga boli.

»Zakaj to?« se mu iztrga iz grla.

»Zato, ker si šleva, ker nimaš toliko moči, da bi preživljal otroka! Zato, ker te sovražim!«

Žena hrope in se zvija, ti njeni glasovi so ječanje ranjene zveri.

Babica odide in se vrne brez krvi.

ve kepe, opere si roke in spet hiti k ženi.

On molči. In potem bolešno začuti, da se je kepa mesa pojavila v njem, da mu je legla na srce, da je v nji zalovalno življenje in še drugo srce zatrepetalo na njegovem srcu. In to drobno, nevidno srce se v njem širi. On čuti, da ni njegovo, ki mu nekam tone pod trdimi udarci srca, ki udarja v mali kepi.

Bolečina narašča. Truden se obrne v postelji, da bi se otresel teh spominov, a vse mu kriči, da je on kriv, tudi žena trdi, in ona ne laže. Da, drugi večer je pijan prijel domov:

»Kako, da si obdolžil mene? Branil sem tle!«

»Miruj! Pijan si!«

»Nisem, ampak čutim, da se tista nedolžna kri razliva po meni, da mi tone srce pod njeno težo, da je prišla tista kri name!«

In žena je jeknila:

»Premotilo me je, zdaj je prepozno!«

»Da, prepozno! Babica ga je pokopala, pod hrško leži, jaz pa čujem, kako ga v mesečini zblijajo veje, dobro vidim belo telesce, ki drhti med listjem. Luna doji moje dete, a veje ječe in ječe!«

Žena ga je spravila v posteljo in zaspal je. A nočjo ne more spati in čaka, da se začne tudi pri nji.

Ona leži dolgo časa tiha kakor mrtva. Polagoma se ji zrenice razširijo v nemi grozi. Tudi ona zazre kepo mesa, ki nalikuje majhnemu pokvečenemu prtilikavcu. In že jo pogledajo iz kepe oči drobne, vendar jasne in žalostne. Ona čuje poleg sebe svoje ga bednega otroka:

»Mati!«

Nepopisna bol jo pograbi, očita si v duši umor, premetavati se prične in ihteti.

Tedaj dvigne otrok svoji rokici, ne, dve drobni tipalki sta, ki jo pobožata po obrazu, da divje zakriči.

Mož prižge luč.

Ona ga gleda z blaznimi očmi.

In objameta se, čeprav se sovražita. Strah ju združuje. Poznata se, vsak svojo blatno pot hodita odkar sta grešila, a plahota ju sili, da se primakne ta drug k drugemu in si stiskata roke.

Noč se odpravlja počasi, tako počasi!

Zjutraj ležita oba na postelji kakor mrtva, poglobljena v globoke nemirne sanje.